

Δημιουργία βάσης δεδομένων ηχητικών καταγραφών και αφηγήσεων πολιτισμικού περιεχομένου στην περιοχή της Θράκης

Γεώργιος Σαλακίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας
& Πολιτισμού Παρευξεινίων
Χωρών/Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης
gsalakid@bscc.duth.gr

Ευαγγελία Θωμαδάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας &
Πολιτισμού Παρευξεινίων
Χωρών/Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης
ethomada@bscc.duth.gr

Χριστίνα Μάρκου
Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας &
Πολιτισμού Παρευξεινίων
Χωρών/Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης
cmarkou@bscc.duth.gr

Θεόδωρος Κοντογιώργης
Φοιτητής / Εργαστήριο
Ενσύρματης Τηλ/νίας, Τμήμα
Ηλ. Μηχανικών
Πανεπιστημίου Πατρών
ece7812@upnet.gr

Γαβριήλ Καμάρης
Ερευνητής / Εργαστήριο
Ενσύρματης Τηλ/νίας, Τμήμα
Ηλ. Μηχανικών Πανεπιστημίου
Πατρών
gpkamaris@upatras.gr

Ιωάννης Μουρτζόπουλος
Καθηγητής / Εργαστήριο
Ενσύρματης Τηλ/νίας, Τμήμα
Ηλ. Μηχανικών Πανεπιστημίου
Πατρών
mourjop@upatras.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για τη διατήρηση, τη συστηματική μελέτη, τη διάδοση και τη διαίωσή της. Τα πολιτιστικά στοιχεία που καταγράφονται περιλαμβάνουν γραπτά κείμενα, προφορικές μαρτυρίες, εικόνες και οπτικοακουστικά ντοκουμέντα. Η καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι μια διαρκής διαδικασία και αυτονόητα εμπλουτίζεται με κάθε νέα καταγραφή υλικού επιτρέποντας την παρακολούθηση της εξέλιξης και της διαμόρφωσης παλαιών εθίμων, μύθων και συνηθειών και τη μελέτη νέων επιρροών.

Η παρούσα εργασία εστιάζει σε πολιτιστικά στοιχεία που αντλούνται από την προφορική παράδοση της περιοχής της Θράκης. Με δεδομένη την ιστορική πορεία της περιοχής σε συσχετισμό με την εξέλιξη του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα ήδη και το ρόλο της ως περάσματος προς τη Βαλκανική, η Θράκη αποτελεί σήμερα, έναν χώρο στον οποίο συμβιώνουν κοινότητες με διαφορετικά γλωσσικά, θρησκευτικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, που συγκροτούν ένα ενδιαφέρον μωσαϊκό ταυτοτήτων. Η κομβική γεωγραφική θέση της περιοχής και το γεωγραφικό της ανάγλυφο, ευνοούν μία ιδιαίτερη πολιτισμική κινητικότητα.

Στα πλαίσια της προαναφερθείσας έρευνας δημιουργήθηκε και παρουσιάζεται μία βάση δεδομένων που περιλαμβάνει καταγραφές λόγου από τις τρεις βασικές γλωσσικές κοινότητες που κατοικούν σήμερα στην περιοχή της Θράκης, τους ελληνόφωνους, τους σλαβόφωνους Πομάκους και τους τουρκόφωνους. Στις καταγραφές περιλαμβάνονται ηχητικά δείγματα από μια ποικιλία κειμενικών ειδών πολιτισμικά φορτισμένα: διάφορα είδη τραγουδιών, δείγματα παραμυθιών, παροιμιών, ευχών, περιγραφές τοπικών συνταγών μαγειρικής και άλλων ανάλογων στοιχείων της προφορικής παράδοσης που συνιστούν πτυχές της ζωντανής καθημερινότητας στη ζωή των κατοίκων της περιοχής.

Οι συγκεκριμένες καταγραφές εξετάζονται και παρουσιάζονται σχολιασμένες από τη φιλολογική, γλωσσική και ιστορική πλευρά ως προς το περιεχόμενό τους και συγκρίνονται μεταξύ τους, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν ομοιότητες.

Στα ντοκουμέντα που αποτελούν τραγούδια, ή μουσικά κομμάτια, γίνεται εξαγωγή παραμέτρων όπως η μεταβολή της τονικότητας (*pitch over time*) ώστε να διαπιστωθεί η ύπαρξη όμοιων μουσικών δρόμων (κλίμακες της ανατολικής μουσικής), καθώς επίσης και ρυθμική ανάλυση (*tempo*) για την εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς την ομοιότητα των τραγουδιών των κοινοτήτων που ζουν και δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

A database of narrations and songs recordings with cultural interest from the area of Thrace.

ABSTRACT

The records of cultural heritage provide important evidence of past and current traditions and customs for each society. The work presents such records for the oral traditions of the region of Thrace, in northern Greece. This region, from ancient times had a significant role for the evolution of Greek civilisation, being a passage to the Balkans. Today, due to this unique geographical location, it is a region where communities with different cultural, religion and linguistic traditions are coexisting, providing a background of intercultural society. Hence, this work describes cultural records for the Greek speaking, the Turkish speaking and the Slav-speaking (Pomak) local communities. The records contain audio recordings from a range of cultural activities: songs, fairy tales, proverbs, greetings, local cooking recipes and other artefacts of their oral tradition which are still part of the everyday life of each community.

These records are analysed and examined from the linguistic, literate and historic perspective with the view of providing comparisons and similarities. For the songs and music records, the analysis provides tonal music and rhythmic characteristics, assessing their similarity to known modal and rhythmic classes of the traditional eastern music of the broader geographical region.

1. Εισαγωγή

Από όλες τις περιφέρειες του σημερινού ελληνικού κράτους η Θράκη παρουσιάζει την μεγαλύτερη ποικιλομορφία από πλευράς πληθυσμιακής σύνθεσης και συνακόλουθα αποτελεί ένα κατ' εξοχήν παράδειγμα περιοχής με πολυπολιτισμικά χαρακτηριστικά. Οι πολιτισμικές κοινότητες που συμβιώνουν στην περιοχή οριοθετούνται μεταξύ άλλων και γλωσσικά, και μάλιστα η γλωσσική και διαλεκτική διαφοροποίηση στην ελληνική Θράκη του 20ου και 21ου αιώνα αποτελεί προέκταση και κληρονομιά της γλωσσικής ποικιλομορφίας που χαρακτήριζε την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή στο παρελθόν.

Στα πλαίσια της παρούσας έρευνα (CT-audiolink), που εστιάζει στην ανάδειξη των σχέσεων μεταξύ των κοινοτήτων, συλλέχθηκε, καταγράφηκε και μελετήθηκε υλικό που ανήκει στην προφορική πολιτισμική παράδοση της ελληνόφωνης, της τουρκόφωνης και της σλαβόφωνης κοινότητας των Πομάκων.

Από το συνολικό όγκο καταγεγραμμένου ηχητικού υλικού έγινε μια επιλογή των κειμένων που απαρτίζουν το κυρίως σώμα με βάση ορισμένα κριτήρια:

- Ακουστική ποιότητα των καταγραφών.
- Αναγνωρισιμότητα του εντόπιου χαρακτήρα του υλικού
- Επίτευξη συμμετρικής αντιπροσώπευσης των διαφορετικών ειδών κειμένων των τριών κοινοτήτων ούτως ώστε το τελικό υλικό που προσφέρεται στους χρήστες και αξιολογείται από αυτούς να είναι κατά το δυνατόν ομοιοβαρές.
- Γλωσσική αυθεντικότητα των κειμένων

Τα κείμενα χωρίστηκαν σε κατηγορίες (οι περισσότερες κατηγορίες περιλαμβάνουν περισσότερα του ενός κείμενα): παραμύθια, τραγούδια, παροιμίες, ευχές, συνταγές κτλ. Πριν από κάθε κείμενο σημειώνεται επίσης ένας ενδεικτικός τίτλος (σε πολλές περιπτώσεις τον έδωσαν οι πληροφορητές), το όνομα του πληροφορητή και ο τόπος καταγραφής. Ανάλογα με τη γλωσσική κοινότητα από την οποία προέρχονται κωδικοποιούνται ως Τ(τουρκόφωνη κοινότητα), Ε (ελληνόφωνη) και Π (πομακική). Ορισμένες κατηγορίες κειμένων δεν είχαν ακριβές αντίστοιχο στα είδη κειμένων από τις άλλες κοινότητες (π.χ. τα *manî* της τουρκόφωνης κοινότητας ή τα κάλαντα τη ελληνόφωνης κοινότητας).

Σε αντίθεση με τα κείμενα από την τουρκόφωνη και την ελληνόφωνη κοινότητα για τη μεταγραφή των οποίων ακολουθήσαμε την πρακτική της απόδοσής τους με το αλφάβητο που χρησιμοποιείται αντίστοιχα για την τουρκική και την ελληνική γλώσσα (παρότι αρκετά από αυτά έχουν φωνητική με διαλεκτικά χαρακτηριστικά), στην περίπτωση της πομακικής επιλέξαμε να μεταγράψουμε το γλωσσικό υλικό με μια απλουστευμένη και κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου (IPA). Επειδή δεν υπάρχει επίσημη, αναγνωρισμένη ή καθιερωμένη γραφή για την προφορική αυτή γλώσσα (ή ποικιλία διαλέκτων), θεωρούμε ότι με το μέσο αυτό αποτυπώνουμε τα κείμενα αυτά γραπτά με τον πιο αποδεκτό επιστημονικά, πιο χρήσιμο και πιο ουδέτερο τρόπο.

Το γλωσσικό υλικό σχετίζεται επιπλέον με χαρακτηριστικούς χώρους και κτίσματα, που θεωρούνται άμεσα συνδεδεμένοι με την πολιτισμική και ιστορική πορεία των επιμέρους κοινοτήτων της Θράκης (ιδιαίτερα στις περιοχές Κομοτηνής και Ξάνθης).

2. Ανάλυση κειμένων

2.1 Ελληνικά

Στο γλωσσικό υλικό που αφορά την ελληνόφωνη κοινότητα περιλαμβάνονται τόσο πεζά όσο και έμμετρα/ρυθμικά κείμενα [6]. Στα πεζά κατατάσσονται τα παραμύθια, οι συνταγές, ευχές και κατάρες που εκφέρονται σε διάφορες περιστάσεις, τα αινίγματα και η περιγραφή λαϊκών αποτροπαϊκών εθίμων. Στα έμμετρα (συνολικά 18 κείμενα) περιλαμβάνονται διάφοροι τύποι τραγουδιών που συνδέονται με την καθημερινή ζωή της κοινότητας και των παραδόσεών της (κάλαντα, γάμου,

νανουρίσματα, ερωτικά, αποκριάς, εργατικά). Από γλωσσική άποψη τα κείμενα αυτά αναδεικνύουν όχι τόσο την ποικιλία διαλεκτικών μορφών της ελληνικής που συναντώνται στη Θράκη, όσο την αλληλεπίδραση με τις μη ελληνόφωνες πολιτισμικές ομάδες. Από πολιτισμική άποψη τα κείμενα που επιλέχθηκαν αποτυπώνουν όψεις του νεοελληνικού λαϊκού πολιτισμού, οι οποίες είναι κοινές και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας.

2.2 Πομακικά

Το γλωσσικό υλικό που προέρχεται από την Πομακική κοινότητα επίσης περιλαμβάνει πεζά και έμμετρα κείμενα που κατατάσσονται σε κατηγορίες, όμοιες και για τις τρεις κοινότητες, με τη λογική και την επιδίωξη της ποσοτικής και ποιοτικής συμμετρίας. Πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι το πρωτογενές λαογραφικό υλικό από τα πομακοχώρια της Θράκης που δεν έχει ακόμα καταγραφεί είναι πολύ μεγάλο και εξίσου μεγάλη είναι και η σημασία της συνέχισης της καταγραφικής έρευνας [4]. Στην κατηγορία των τραγουδιών για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας (CT-audiolink) αξιοποιούνται πέντε πομακικά τραγούδια, τα οποία ταξινομούνται σε διαφορετικές κατηγορίες, σύμφωνα με τις ευρύτερα αποδεκτές ομαδοποιήσεις δημοτικών τραγουδιών: «πειράγματα» και ερωτικά τραγούδια που ανήκουν στα 'Λυρικά τραγούδια του νυχτεριού', ιστορικά (κλέφτικά, «ληστρικά»), τραγούδια άτυπων καθημερινών περιστάσεων, τραγούδια του κύκλου του χρόνου [5].

2.3 Τουρκικά

Και τα τουρκικά κείμενα που καταγράφηκαν για τις ανάγκες του έργου περιέχουν τόσο πεζά όσο και έμμετρα δείγματα της λαϊκής λογοτεχνίας της τουρκόφωνης μουσουλμανικής κοινότητας της ελληνικής Θράκης. Μια ιδέα των κειμένων αυτών μπορεί να πάρει κανείς στη σελίδα <http://www.ct-audiolink.gr/index.php/el/>. Ιδιαίτερα για τα τουρκικά τραγούδια (*τουρκιού*) μπορούμε να σημειώσουμε τα εξής: Όπως συμβαίνει παντού με τη δημόδη λογοτεχνία, οι δημιουργοί της παραμένουν ανώνυμοι, εκτός από λίγες περιπτώσεις. Σε αντίθεση με την αυλική λογοτεχνία, εδώ το μέτρο είναι συλλαβοτονικό, δεν βασίζεται δηλαδή στην εναλλαγή μακρών και βραχέων συλλαβών (προσωδία, *αρούζ*), αλλά στον αριθμό και την εναλλαγή τονισμένων και άτονων συλλαβών (*parmak hesabi, hece vezni, hece ölçüsü*). Ο στίχος μπορεί να αποτελείται από πέντε έως δεκαέξι συλλαβές, ενώ πιο συχνός είναι ο επτασύλλαβος, οκτασύλλαβος και ενδεκασύλλαβος στίχος. Ένα άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα του δημοτικού τραγουδιού είναι η ρίμα (*kafiye, ayak, uyak*), η οποία επιτυγχάνεται κυρίως μέσω των επιθημάτων που είναι πολύ συχνά στην τουρκική γλώσσα. Πολύ συχνή είναι επίσης η μη τέλεια ρίμα η οποία βασίζεται στη συνήχηση (*yağım kafiye, yağım uyak*). Το βασικότερο στοιχείο σ' ένα δημοτικό τραγούδι είναι η μελωδία του. Υπάρχουν μελωδίες που είναι ελεύθερες ως προς το ρυθμό (*uzun hava* για τραγούδια που ονομάζονται έτσι *usulsüz türküler*, επιτραπέζια), και άλλες που έχουν συγκεκριμένους, συχνά χορευτικούς, ρυθμούς (*kirik hava* για τα *usullü türküler*). Ο αριθμός των συλλαβών ενός στίχου προσδιορίζει και τη μελωδία που μπορεί να χρησιμοποιεί για να τραγουδηθεί αυτός ο στίχος. Έτσι οι ενδεκασύλλαβοι στίχοι προορίζονται για τον *uzun hava*, οι επτασύλλαβοι για τον *kirik*

hava, ενώ οι οκτασύλλαβοι ταιριάζουν και στις δύο μελωδίες. Το ότι τα *τουρκιού* 'γράφονταν' για να τραγουδηθούν φαίνεται και από τη χρήση λέξεων που δεν έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο, όπως *yar*, *aman*, *bir tanem* κ.ά., με κύριο σκοπό την έκταση του στίχου στο βαθμό που απαιτεί μια συγκεκριμένη μελωδία. Έτσι, αν σ' έναν επτασύλλαβο στίχο προσθέσουμε το *yar yar aman* γίνεται ενδεκασύλλαβος και μπορεί να τραγουδηθεί σε *uzun hava*. Όπως είναι φυσικό, η γλώσσα των δημοτικών τραγουδιών είναι η λαϊκή τουρκική, απαλλαγμένη σε μεγάλο βαθμό από περσικά και αραβικά δάνεια. Ωστόσο, ιδιαίτερα σ' εκείνα τα *τουρκιού* που γράφτηκαν σε προσωδιακό μέτρο κι επηρεάστηκαν από τα μοτίβα του περσοαραβικού κανόνα, ήταν επόμενο και η γλώσσα να γίνει πιο επιτηδευμένη και ρητορική.

2.4 Σύγκριση

Συνοπτικά η βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε εξασφάλισε μια αρκετά πλούσια εικόνα της προφορικής λαϊκής παράδοσης των τριών κοινοτήτων καθώς και μια ισορροπημένη αντιπροσώπευση διαφόρων ειδών λόγου που αναδεικνύει τις χαρακτηριστικές ιδιαιτερότητες των κοινοτήτων αυτών στην πολιτισμική τους παράδοση, αλλά και τις ιδιομορφίες των αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους. Τυπικά παραδείγματα, που επισημάνθηκαν και στο παρόν υλικό, αποτελούν ορισμένοι κοινοί λογότυποι στο κλείσιμο ή στην εισαγωγική πρόταση των παραμυθιών, τυποποιημένες εκφράσεις που έχουν περάσει από τη γλώσσα της μιας κοινότητας στην άλλη και χρησιμεύουν ως γεμίσματα σε στίχους τραγουδιών, οικείοι χαρακτήρες (όπως ο Νασρεντίν Χότζα) σε ορισμένες κατηγορίες ιστοριών, παράλληλες συνήθειες (π.χ. το αίτημα για δώρο στα *manî* του μπαϊραμιού και στα κάλαντα). Η συνύπαρξη των διαφορετικών κοινοτήτων στο ίδιο περιβάλλον συνέβαλε στη διάχυση και την αναχώνευση ορισμένων στοιχείων, παρ' ότι οι πολιτισμικές παραδόσεις των τριών κοινοτήτων, όπως αποτυπώνονται στα κείμενα που συλλέχθηκαν, διατηρούν το διακριτό τους χαρακτήρα.

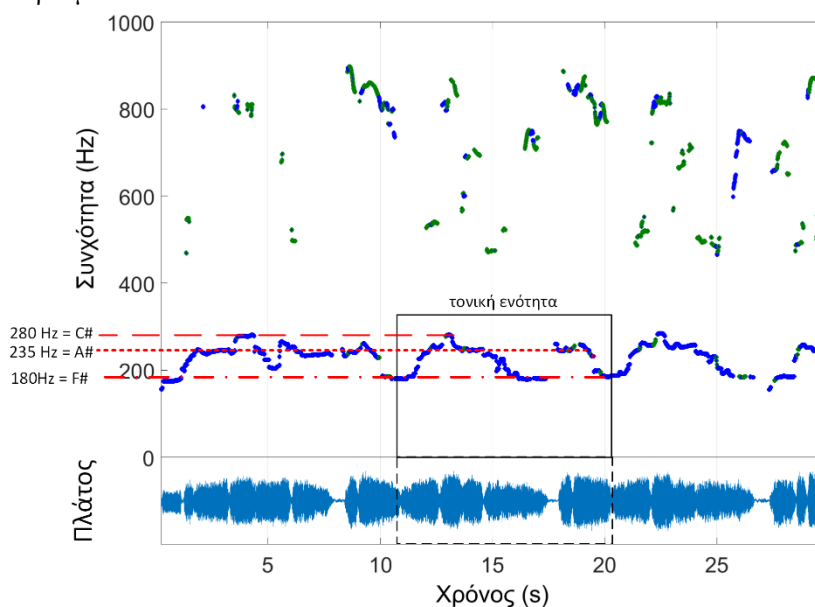
3. Μουσικολογική ανάλυση υλικού

Για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας αναλύθηκαν όλα τα μουσικά κομμάτια της βάσης δεδομένων που είναι διαθέσιμη (24 τραγούδια). Η βάση αποτελείται κυρίως από τραγούδια χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων εκτός από την περίπτωση κάποιων Τούρκικων τραγουδιών, των οποίων η εκτέλεση συνοδεύεται από ένα σάζι. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των ίδιων των ανθρώπων που απέδωσαν αυτά τα τραγούδια, αυτά τραγουδιόνταν είτε χωρίς συνοδεία, είτε με τη συνοδεία γκάντας και κάποιου κρουστού (μπεντίρ, ντέφι). Μετά από προσεκτική ακρόαση κρίθηκε ικανοποιητικό να χρησιμοποιηθούν στην ανάλυση μόνο τα 30 πρώτα δευτερόλεπτα από κάθε δείγμα. Μέσα σε αυτό το χρόνο αναπτύσσονται ήδη πάνω από μία φορές (κατά κύριο λόγο 3 – 4 φορές) τα ρυθμικά και αρμονικά μοτίβα που αποτελούν τη δομή των τραγουδιών. Ο περιορισμός στη χρονική διάρκεια του δείγματος που αναλύθηκε επιταχύνει επιπλέον το χρόνο επεξεργασίας και ανάλυσης. Για αυτή τη διαδικασία χρησιμοποιήθηκε το πακέτο λογισμικού MIR Toolbox [1] το οποίο εκτελείται μέσα από το περιβάλλον της Matlab [2]. Οι παράμετροι που υπολογίστηκαν είναι ο ρυθμός (beat) και η διακύμανση της τονικότητας στο χρόνο (pitch over time). Τέλος, έγινε εκτίμηση του μέτρου (tempo) από τα μέλη της

ερευνητικής ομάδας. Στη συνέχεια τα αποτελέσματα συγκεντρώθηκαν σε πίνακα και αναλύθηκαν για να προσδιοριστούν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους.

Για την τονική ανάλυση έχει χρησιμοποιηθεί το τροπικό μουσικό σύστημα που προέρχεται από την οθωμανική μουσική. Κάθε προσέγγιση με την αρμονία της δυτικής μουσικής είναι άστοχη αφού η λαϊκή παραδοσιακή μουσική είναι κατά βάση μονοφωνική. Το θεωρητικό μουσικό σύστημα των μακάμ έχει ως σκοπό την κωδικοποίηση μονοφωνικών συνθέσεων. Ανήκει στα τροπικά μουσικά συστήματα, κατηγοριοποίηση η οποία αναφέρεται στον τρόπο ανάπτυξης σύμφωνα με τον οποίο οι μελωδίες αναπτύσσονται στα πλαίσια συγκεκριμένων τρόπων. Οι τρόποι αυτοί, γνωστοί ως μακάμ, συγκροτούν ουσιαστικά την οργάνωση ενός συνόλου μελωδικών γνωρισμάτων και ιδιαιτεροτήτων [3].

Στο Σχ.1 παρουσιάζεται ένα παράδειγμα ανάλυσης ενός τραγουδιού. Το διάγραμμα εξάγεται από το MIR Toolbox, έπειτα αναγνωρίζονται οπτικά οι τονικές ενότητες, σηματοδοτούνται οι διαφορετικές συχνότητες που βρίσκονται μέσα στην ενότητα και με έναν πίνακα αντιστοιχίας αναγνωρίζεται ο φθόγγος στον οποίο αντιστοιχεί η κάθε συχνότητα. Έπειτα, αναγνωρίζεται ο μουσικός δρόμος (maqam) στον οποίο ανήκει το τραγούδι. Να σημειωθεί ότι λόγω της εκτέλεσης χωρίς συνοδεία πολλές φορές οι εκτελεστές παρουσιάζουν τονική αστάθεια, ή κάνουν μετατροπές (αλλαγή τόνου), πράγμα που δυσκολεύει την εργασία της αναγνώρισης του δρόμου είτε του ρυθμού.

Σχήμα 1. Διαδικασία ανάλυσης των τραγουδιών.

Ο ρυθμός των τραγουδιών παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα. Τα τραγούδια και από τις τρεις γλωσσικές κοινότητες τραγουδούνται στα 180-250 bpm (ρυθμός για την αξία ογδού). Αυτό σε μεγάλο βαθμό μπορεί να δικαιολογηθεί από το ότι τα τραγούδια έχουν μεγάλη συνάφεια με τον προφορικό λόγο και την ταχύτητα με την οποία αυτός εκφέρεται. Απόκλιση από αυτή την τάση εμφανίζει μία μικρή ομάδα τραγουδιών της ελληνικής κοινότητας (3) που εντάσσονται στα γαμήλια (130bpm). Το μέτρο των

τραγουδιών ποικίλει. Στην παραδοσιακή μουσική είναι σύνηθες να υπάρχουν ασύμμετρα μέτρα (π.χ. 7/8 , 5/8 κλπ). Τα πομακικά τραγούδια παρουσιάζουν το πιο σύνθετο μέτρο (π.χ 14/8 μοιρασμένα 3-2-2-3-2-2-2). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τα συμμετρικά μέτρα (8/8 μοιρασμένα 2-2-4) εμφανίζονται σε όλες τις κοινότητες στα νανουρίσματα.

Από τα Σχ. 4 και 5 (2 και 3) τα αποτελέσματα εμφανίζουν και τη σχετική ποσόστωση της κάθε κατηγορίας ρυθμικής δομής και μουσικού δρόμου για κάθε κοινότητα. Το Σχ. 4 (2) δείχνει ότι για την ελληνική κοινότητα, οι ρυθμικές φόρμες που ακολουθούνται κατατάσσονται κυρίως σε συμμετρικά μέτρα και δεν εμφανίζονται δείγματα στην κατηγορία που δεν περιγράφεται από αυτά τα συμμετρικά ή και τα ασύμμετρα μέτρα. Για τα δείγματα από την τουρκική και πομακική κοινότητα, οι ρυθμικές φόρμες σχεδόν κατανέμονται ισομερώς σε όλες τις ρυθμικές κατηγορίες.

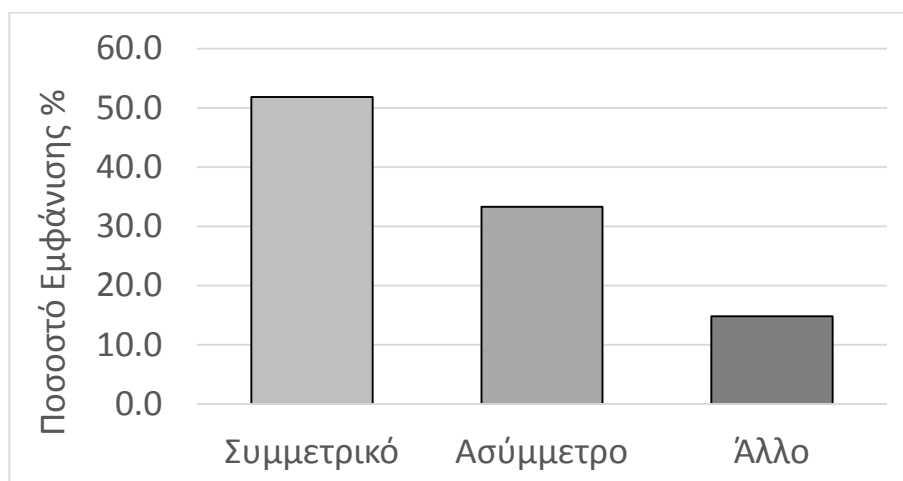
Σε σχέση με τους μουσικούς δρόμους (Σχήμα 5/3), τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τα δείγματα από την πομακική κοινότητα κατατάσσονται αποκλειστικά σε 2 κατηγορίες δρόμων (ουσάκ και ραστ), ενώ οι κατηγορίες Χουζάμ και Κιουρντί, περιέχουν αποκλειστικά δείγματα της τουρκικής κοινότητας. Αντίστοιχα, η κατηγορία Μινόρε, περιέχει αποκλειστικά δείγματα από την ελληνική κοινότητα.

Σε κάθε περίπτωση, τα παραπάνω συμπεράσματα πρέπει να θεωρηθούν ενδεικτικά, αφού αφορούν μόνο τα διαθέσιμα δείγματα, αναδεικνύουν αφενός κοινά στοιχεία, αλλά και μερικές διαφοροποιήσεις για τα χαρακτηριστικά της μουσικής παράδοσης της κάθε κοινότητας στη Θράκη.

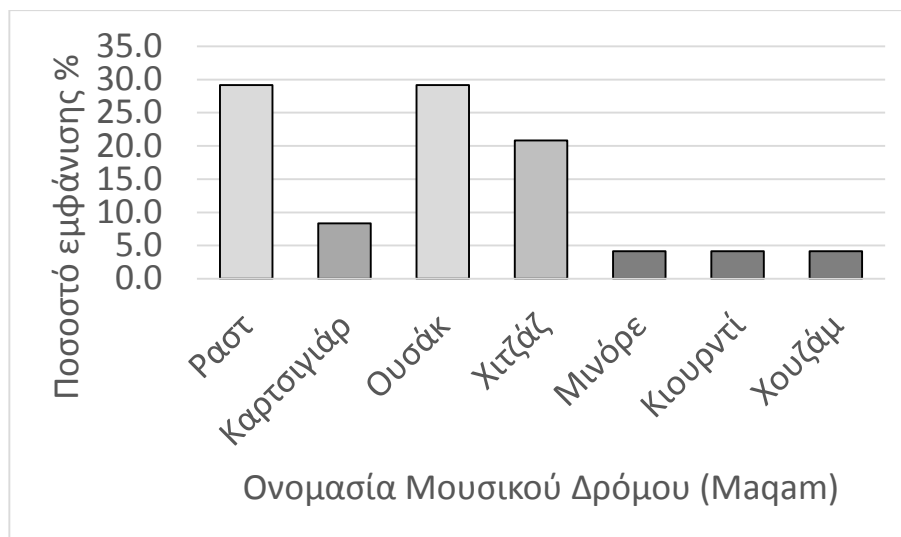
4. Ευχαριστίες

“The research leading to these results has received funding from the [EEA] Mechanism 2009-2014 under Project Contract n° [3768].

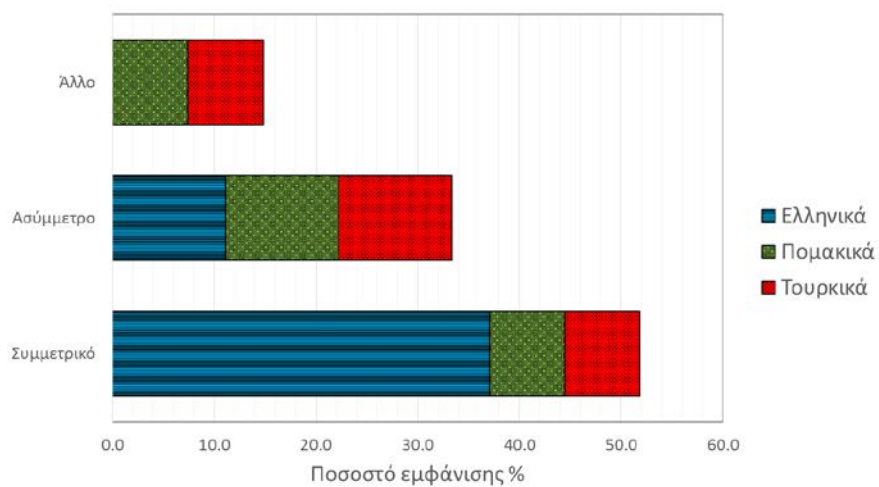
Ευχαριστούμε επίσης την κ. Ελευθερία Δαουλτζή για τη βοήθεια της στην ανάλυση των αρχείων μουσικής.

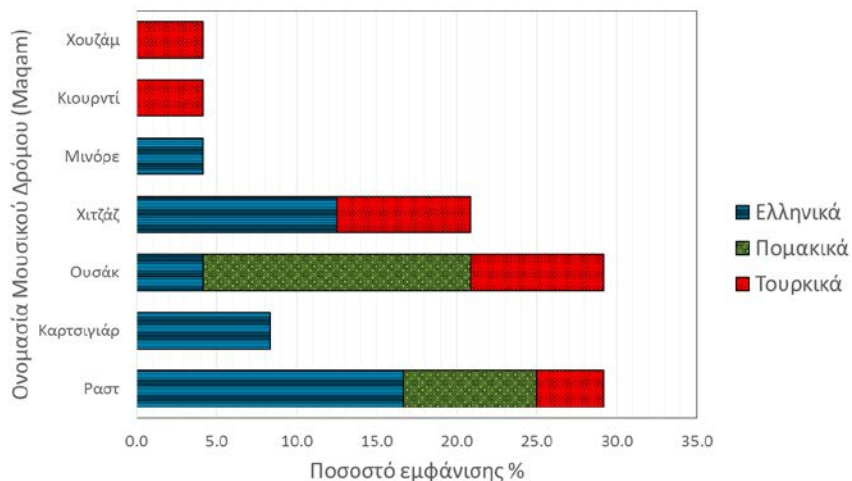
Σχήμα 2. Ποσοστό εμφάνισης μέτρου στα τραγούδια.

Σχήμα 3. Ποσοστό εμφάνισης του κάθε μουσικού δρόμου (maqam) στο σύνολο των τραγουδιών που εξετάστικαν.

Σχήμα 4. Ποσοστά εμφάνισης ρυθμών ανά κατηγορία και ανά κοινότητα.

Σχήμα 5. Τα ποσοστά κάθε μουσικού δρόμου (maqam) συνολικά και κατά κοινότητα.

5. Αναφορές

- [1] M.I.R. Toolbox - <https://www.jyu.fi>
- [2] Matlab - <http://www.mathworks.com>
- [3] «Το αστικό λαϊκό τραγούδι στην Ελλάδα του μεσοπολέμου 1922-1940», Ε. Βούλγαρης, Β.Βανταράκης, Εκδ. Fagotto books.
- [4] Κόκκας Ν. 2006. Η προφορική παράδοση των Πομάκων της Ροδόπης. Θράκη. Ιστορική και λαογραφική προσέγγιση του λαϊκού πολιτισμού της. Επιμέλεια Μ.Γ.Βαρβούνης. Αθήνα: Αλήθεια, σ.271-310.
- [5] Παπαδημητρίου Π. 2011. Ανθολογία Πομακικών τραγουδιών της Ελλάδας. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- [6] ct-audiolink.gr